

بخش آب

آبیاری

آبیاری عبارت است از تامین تمام یا قسمتی از آب مورد نیاز گیاه با دخالت انسان که با هدف بهبود وضع تولید محصول کشاورزی یا چراگاه انجام می‌شود. سیلاب یا آبی که در اثر طغیان رودخانه در مزرعه جاری شود، آبیاری محسوب نمی‌شود ولی اگر این آب‌ها پس از کنترل و جمع‌آوری در اختیار محصول قرار گیرد، آبیاری محسوب می‌شود.

آبشکن:

سازه‌هایی هستند که در جهت عمود بر جریان رودخانه از سواحل رودخانه به سمت داخل رودخانه توسعه می‌یابند. و جهت هدایت جریان در طول یک از رودخانه و همچنین برای حفاظت ساحل یا انحراف مسیر عمومی جریان ایجاد می‌گردند.

آبیاری بارانی

آبیاری بارانی، نوعی آبیاری تحت فشار است که آب از طریق لوله و پخش‌کننده‌های تعبیه شده روی آن به صورت قطرات باران در مزرعه پاشیده می‌شود.

آبیاری تحت فشار

آبیاری تحت فشار، نوعی آبیاری است که آب به وسیله یک سیستم بسته، متشکل از پمپ، انواع لوله، اتصالات و سایر وسایل و لوازم مربوطه، در زمین کشاورزی توزیع می‌شود.

آبیاری قطره‌ای

آبیاری قطره‌ای، نوعی آبیاری تحت فشار است که جریانی کند از قطرات آب به‌طور مستمر از طریق لوله و چکاننده‌های تعبیه شده روی آن، به پای یک یک درختان یا بوته‌ها برقرار می‌شود.

آبیاری کرتی

آبیاری کرتی، نوعی آبیاری غرقابی است که در آن، مزرعه به قطعات با طول کم تقسیم شده و در هر مرتبه آبیاری، کرت‌ها را از آب پر می‌کنند. آبیاری مزرعه برنج نیز نوعی آبیاری کرتی است که برقراری جریان دائم آب، سطح آن را کرت‌ها ثابت نگه می‌دارند.

آبیاری غرقابی

آبیاری غرقابی، نوعی آبیاری است که در آن مزرعه با کرت‌های با شیب کم تقسیم شده و با برقراری جریان آب در سرتاسر هریک از کرت‌ها، محصول آبیاری می‌شود.

آبیاری نواری

آبیاری نواری، نوعی آبیاری غرقابی است که در آن زمین به کرت‌های مستطیلی شکل با طول نسبتاً زیاد و شیب کم تقسیم شده، آب از سر کرت وارد شده و پس از رسیدن به انتهای کرت، بسته می‌شود.

آبیاری نشتی

آبیاری نشتی، نوعی آبیاری است که به منظور آن در مزرعه، جوی و پشته یا شیارهایی موازی ایجاد می‌شود و در هر مرتبه آبیاری، آب را با جریان ملایم وارد جوی‌ها یا شیارها می‌کنند. در این روش، آب به تدریج در خاک اطراف جوی یا شیار نشست می‌کند و در دسترس ریشه گیاه قرار می‌گیرد.

ابزار دقیق

دستگاهها و تجهیزاتی هستند که در هنگام ساخت سد در نقاط حساس و مهم که از پیش تعیین گردیده اند جهت ثبت پارامترهای مورد نیاز نصب می گردند و آمار داده های ثبت شده آنها در دوران بهره برداری ، جهت رفتارسنجی سد بسیار لازم و ضروری می باشد

اراضي مستحدث

زمینهایی که در نتیجه پایین رفتن سطح آب یا هر نوع جریان آب در کرانه های دریا و دریاچه ها و جزایر و یا در نتیجه پایین رفتن آب یا خشک شدن تالابها ظاهر و یا ایجاد می شوند اراضي مستحدث (یا مستحدثه) نامیده می شوند

ایمنی سد

عبارتست از جلوگیری از رها شدگی غیر قابل کنترل آب مخزن

ایستگاه های باران سنجی :

تهیه آمار بارندگی سالانه و ماهانه در محدوده ایستگاه ها

ایستگاه های سنجش دبی متوسط رودخانه ها :

تهیه آمار متوسط دبی ماهانه و سالانه در رودخانه های استان

ایستگاه های سنجش دبی لحظه ای :

تهیه آمار حداکثر و حداقل دبی در رودخانه های استان و بررسی وقوع سیلاب ها

ایستگاه های تبخیر سنجی :

تهیه آمار تبخیر در محدوده ایستگاه ها

بستر :

آن قسمت از رودخانه، نهر یا مسیل است که در هر محل با توجه به آمار هیدرولوژیک و داغاب و حداکثر طغیان با دوره های برگشت مختلف وسیله وزارت نیرو و یا شرکت های آب منطقه ای و آب و برق خوزستان تعیین می شود.

- دوره برگشت طغیان رودخانه ها در محدوده شهرها طبق مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری تعیین و جهت برآورد سیلاب با تناوب مورد نظر به وزارت نیرو و شرکت های آب منطقه ای و آب برق خوزستان اعلام می گردد.

- تعیین بستر در خارج از محدوده شهرها براساس حداکثر طغیان با دوره برگشت ۲۵ ساله بوسیله وزارت نیرو و شرکت های آب منطقه ای و آب برق خوزستان تعیین می شود و در مناطقی که ضرورت ایجاب نماید سیلاب با دوره برگشت کمتر یا بیشتر از ۲۵ ساله محاسبه قرار گیرد شرکت های فوق الذکر حسب مورد با ارائه نقشه های مربوط و توجیحات فنی از حوزه ستادی وزارت نیرو مجوز لازم را اخذ خواهند نمود.

- تغییرات طبیعی بستر رودخانه ها، مسیل ها یا انهار طبیعی در بستر سابق تأثیری نداشته و بستر سابق کماکان در اختیار حکومت اسلامی است لیکن حریم برای آن منظور نخواهد شد.

برکه :

اراضی پستی است که در اثر جریان سطحی و زیرزمینی، آب در آنها جمع شده و باقی می ماند

تأمین آب

عبارتست از در دسترس قرار دادن یا فراهم بودن امکان استفاده از آب در نقطه تحویل مطابق سند (پروانه) صادره اعم از اینکه میزان آب موجود استفاده بشود یا نشود

تشکلهای بهره برداری :

به مجموعه های سازمان یافته مصرف کنندگان آب کشاورزی که جهت تحویل حجمی آب و توزیع بین مصرف کنندگان ذینفع تشکیل می گردند تشکل های بهره برداری گفته می شود این تشکلهای در قالب انجمن ها ، شرکت های زراعی ، شرکت های تعاونی تولید روستائی ، کشت و صنعت ها ، تعاونی ها ، اتحادیه ها و یلا سایر تشکلهای آب بران و بهره

برداران در محل نقاط تحویل و یا برداشت آب متناسب با شرایط و وضعیت شبکه های آبیاری از نظر آبیاری و نحوه استقرار اراضی کشاورزی ایجاد می گردند

تصرف ملکی زمین

تصرف ملکی زمین، نوعی تصرف است که بهره بردار، خود مالک قانونی یا عرفی زمین است.

تصرف شبه ملکی زمین

تصرف شبه ملکی زمین، نوعی تصرف است که با اینکه بهره بردار، خود مالک زمین نیست ولی همانند یک بهره دار مالک، از زمین استفاده می کند؛ مانند تصرف اراضی با اجاره دایم (بیش از ۳۰ سال)، تصرف و استفاده لاینقطع بدون معارض از اراضی برای مدت طولانی مثلاً ۳۰ سال توسط بهره برداری که مالک زمین نیست و اجاره بها نیز پرداخت نمی کند و حتی فروش یا واگذاری آن را نیز ندارد. تصرف غیرمجاز اراضی هر چند به مدت طولانی، در اینجا منظور نمی شود.

تصرف اجاره ای زمین

تصرف اجاره ای زمین، نوعی تصرف است که بهره بردار یا بهره داران، زمین را برای مدتی محدود در مقابل مبلغ معینی پول، مقدار معینی جنس یا ارائه خدمت در مدت زمانی معین (به عنوان اجاره بها)، در اختیار دارند. تصرف اراضی به صورت رهنی یا رایگان (بدون پرداخت اجاره بها) برای مدت محدود نیز در اینجا منظور می شود.

تصرف سهمی زمین

تصرف سهمی زمین، نوعی تصرف است که بهره بردار، زمین را برای تولید محصول معین در مقابل واگذاری سهمی از آن در اختیار دارد و برخلاف تصرف اجاره ای، مقدر محصولی که به مالک پرداخت می شود، ثابت نیست و تابع میزان محصولی است که برداشت می شود.

حریم

حریم، آن قسمت از اراضی اطراف رودخانه، مسیل، نهر طبیعی یا سنتی، مرداب و برکه های طبیعی است که بلافاصله پس از بستر قرار دارد و طبق مقررات و آئین نامه های مربوطه توسط وزارت نیرو با شرکتهای آب منطقه ای تعیین می گردد

حقاب:

عبارت از حق مصرف آبی است که به موجب تبصره ۱ ماده ۱۸ قانون توزیع عادلانه آب برای ملک یا مالک آن تعیین شده باشد.

جزیره پلکانی

جزیره ای است که به طور مصنوعی در رودخانه ایجاد می شود و از نظر فرسایش با ایجاد پوشش سنگی در همه کناره های آن حفاظت می شود. این جزایر مصنوعی در ترکیب با تخلیه کننده رسوب به دو هدف اصلی خدمت می کند یکی توزیع جریان و دیگری ایجاد انحناي مطلوب

خدمات کشاورزی

منظور از خدمات کشاورزی به طور کلی فعالیت‌هایی است که به منظور انجام کارهای بهره‌برداری کشاورزی، برپایه دستمزد یا قرارداد انجام می‌گیرد

دبی

عبارتست از میزان حجم آبی که در واحد زمان از مقطع معینی از رودخانه، کانال، لوله عبور می‌نماید

دیواره های حفاظتی

دیواره های بتنی و یا گابیونی هستند که در یک طرف یا دو طرف سازه برای محدود کردن جریان رودخانه در یک مجرای مناسب احداث می‌گردند

رودخانه :

مجرائی است طبیعی که آب بطور دائم یا فصلی در آن جریان داشته باشد.

زمین کشاورزی آبی

زمین کشاورزی آبی، زمینی است که عملیاتی از قبیل ایجاد نهر و کرت با ایجاد سیستم آبیاری تحت فشار به منظور کشت آبی در آن انجام شده و به نحوی متصل به منبع آب باشد.

زمین کشاورزی دیم

زمین کشاورزی دیم، زمینی است که به کشت دیم اختصاص دارد و عملیات لازم برای آبیاری زمین از قبیل ایجاد نهر و کرت در آن انجام نشده است.

سد ایمن

سدی است که سطح قابل قبولی از خطر خرابی را برای جامعه پایین دست فراهم آورد

سردخانه یا آبگیر

به مجموعه ساختمانها و تجهیزات هیدرومکانیکی طراحی شده برای انتقال آب از مبدأ به نقطه مصرف، آبگیر گفته می‌شود.

ساماندهی رودخانه

عبارتست از اقداماتی که باعث ایجاد شرایط مطلوب (درمورد پایداری، انحنا و محل عبور) در باره بالادست رودخانه می‌گردند. این اقدامات شامل استفاده از دیواره های حفاظتی، آبشکن ها و حزایر پلکانی میباشند.

مانیتورینگ

مانیتورینگ رکن اصلی ایمنی سدها می باشد عبارتست از رفتارسنجی و به عبارت دیگر درک رفتارسد و شامل دو

مرحله میباشد :

۱- بازرسی دوران چشمی و تخصیصی توسط پرسنل سد و مهندسین متخصص.

۲- نظارت بر عملکرد سد با استفاده از داده های ابزار بندی .

مسیل :

مسیل مجرائی طبیعی است که سیل حاصله از باران و برف و رگبارها موقتاً در آن جریان پیدا می کند.

مسیل متروکه :

مجرائی است طبیعی که تحت تاثیر عوامل طبیعی یا غیرطبیعی امکان حدوث سیلاب در آن وجود نداشته باشد.

مرادب :

زمین باتلاقی مسطح و پستی است که دارای يك یا تعدادی آبراهه باشد و معمولاً درصد بزرگ دریا زیر آب رود همچنین اراضی پستی که در مناطق غیرساحلی در فصول بارندگی و سیلاب غرقاب شده و معمولاً در تمام سال حالت باتلاقی داشته باشد.

نظام بهره برداری :

عبارتست از يك سیستم اجتماعی که با بهره گیری از دانش و تکنولوژی، از آب به منظور تولید محصولات کشاورزی استفاده می نماید

نقطه تحویل آب :

محل و یادیچه ای است که در آن نقطه آب از طرف شرکت به مشترک یا تشکل های بهره برداری تحویل داده میشود و وسایل اندازه گیری (در صورت وجود) در آن محل نصب می گردد

نهر طبیعی :

مجرائی است طبیعی که آب بطور دائم یا فصلی در آن جریان داشته و دارای حوضه آبریزی مشخصی نباشد.

نهر سنتی :

مجرای آبی است که بوسیله اشخاص به صورت غیرمدرن احداث شده باشد.

قطعه زمین بهره‌برداری کشاورزی

قطعه زمین بهره‌برداری کشاورزی، عبارت است از هر قسمت از زمین بهره‌برداری که به طور کامل از همه طرف به وسیله زمین کشاورزی، نهر، جاده، جنگل و غیره که به بهره‌برداری تعلق ندارد، احاطه شده باشد. یک قطعه زمین ممکن است به علت تنوع کاربری، تنوع کشت یا علل دیگر دارای تقسیماتی مانند: باغ، مزرعه، کرت، استخر، حیاط یا ساختمان باشد.

کاشت

کاشت، مجموعه عملیاتی است که قبل از کشت بذر، غده، نهال، قلمه و ... یا همزمان با آن معمولاً در زمین انجام می‌شود. تسطیح زمین، کودپاشی، مرزکشی و آبیاری قبل از کشت، شخم، دیسک زدن، نهرکشی، ضد عفونی بذر، بذرپاشی، زیرخاک کردن بذر، نشا کاری و امثال آنها در این مجموعه قرار می‌گیرند.

کشاورزی (فعالیت)

کشاورزی فعالیتی است که در جریان آن گیاهان یا حیوانات اهلی با هدف تولید اقتصادی محصول، پرورش داده می‌شود.

کشت دیم

کشت دیم، نوعی کشت محصول است که برای مرحله کاشت یا داشت آن عمل آبیاری پیش‌بینی نشده است و آب مورد استفاده گیاه مستقیماً از نزولات آسمانی یا آب تحت‌الارضی تامین می‌شود. کشت دیم عموماً در زمین کشاورزی دیم انجام می‌شود ولی به طور استثنای ممکن است به صورت تناوبی در زمین کشاورزی آبی نیز انجام شود.

مساحت کاشت محصول

مساحت کاشت محصول، عبارت است از حاصل جمع مساحت زمین‌هایی که به منظور برداشت در سال آماری، در همان سال یا قبل از آن شرکت محصول رفته است. زمینی که پس از کاشت به عللی محصول آن از بین رفته باشد و نیز زمینی که در آن، محصول به صورت کشت مجدد یا کشت زیردرختی کاشته شده باشد، در مساحت کاشت محصول به حساب می‌آید. در مورد کشت مخلوط، باتوجه به سطح اشغال شده توسط هر محصول، مساحت آن تخمین زده می‌شود.

مساحت برداشت محصول

مساحت برداشت هر محصول، حاصل جمع مساحت زمین‌هایی است که از آن محصول برداشت شده است. مساحت زمینی که طی سال در آن بیش از یک بار محصولی کاشا و برداشت شده باشد، به همان تعداد در محاسبه منظور می‌شود، ولی زمینی که با یک بار کاشت، از آن چند بار محصول برداشت می‌شود مثل یونجه و نیشکر، فقط یک بار در مساحت محاسبه می‌شود.

